

fransoaz sagan

Dobar
dan,
tugo

Prevela s francuskog
Nada Bojić

■ Laguna ■

Naslov originala

Françoise Sagan

BONJOUR TRISTESSE

Copyright © Éditions Julliard, Paris 1954.

Translation copyright © 2020 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Zbogom tugo
Dobar dan tugo
Vidim te u svim naborima neba
Ispisanu u očima koje volim
Ti nisi sušta beda
Jer i najsiromašnije usne odaju te
Dobar dan tugo
Ljubavi dragih tela
Snago ljubavi
Kao čudovište bez tela
Dušo razočarana
Tugo lepog lica**

P. Eljar
(*La vie immédiate*)

---

* Prevod Nikole Trajkovića. (Prim. prev.)

PRVI DEO

Prva glava

Oklevam da to nepoznato osećanje koje me opседа dosadom i blagošću nazovem lepim i ozbiljnim imenom: tuga. To je tako složeno, tako sebično osećanje da ga se skoro stidim, dok mi je tuga uvek delovala časno. Nisam je poznavala, ali dosadu, žaljenje, grižu savesti, mada ređe, jesam. Danas se oko mene obavlja nešto poput svile, nešto razdražljivo i nežno, i to me udaljava od drugih.

Imala sam tog leta sedamnaest godina i bila sam savršeno srećna. „Drugi“ su bili moj otac i Elza, njegova ljubavnica. Potrebno je da odmah objasnim ovu situaciju koja može da deluje sasvim lažno. Moj otac je imao četrdeset godina i bio je udovac već petnaest godina; bio je to mlad čovek, pun životne snage i poleta, i kad sam dve godine ranije izašla iz pansiona, brzo sam shvatila da on mora da živi s nekom ženom, ali mi je bilo potrebno duže vreme da prihvatim činjenicu da mora da ih menja svakih šest meseci! Međutim,

njegova zavodljivost i privlačnost, taj nov i lak život, kao i moja sklonost ka takvom načinu života, doveli su do toga da se na to naviknem. On je bio lakomisen čovek, vešt u poslovima, uvek radoznao, ali se brzo zasićivao: jednom rečju, bio je čovek koji se sviđao ženama. Nije mi bilo teško da ga volim, i to nežno, jer je bio dobar, plemenit, veseo i pun ljubavi prema meni. Ne mogu da zamislim boljeg i zabavnijeg prijatelja. Početkom ovog leta bio je čak toliko ljubazan da me je upitao da li će mi, tokom letovanja, smetati prisustvo Elze, njegove trenutne ljubavnice. Nisam mogla a da ga ne ohrabrim, jer mi je, pre svega, bila poznata njegova potreba za ženama, a osim toga znala sam da me Elzino prisustvo neće zamarati. Bila je to visoka, riđokosa polumondenska devojkica, koja je stitirala u filmovima i prikazivala se u barovima na Jeli-sejskim poljima. Bila je ljubazna, prilično jednostavna i bez većih prohteva. Uostalom, moj otac i ja smo bili suviše srećni što putujemo da bismo tražili bilo kakve zamerke. On je na obali Sredozemnog mora iznajmio veliku, belu, usamljenu, divnu vilu, o kojoj smo sanjali od prvih junskih vrućina. Vila je bila sagrađena na brežuljku koji se uzdizao iznad mora, skrivena od puta borovom šumom; kozja staza vodila je nizbrdo do malog pozlaćenog zaliva, oivičenog usijanim stenama, između kojih se talasalo more.

Prvi dani su bili zanosni. Provodili smo sate na plaži i omamljeni vrućinom polako dobijali zdravu bakarnu boju; samo se Elzina koža crvenela i ljuštila uz neprijatne bolove. Moj otac je izvodio neke komplikovane pokrete nogama kako bi se oslobodio viška naslaga

---

na stomaku koji nije bio u skladu sa njegovim donžuan-
anskim sklonostima. Od same zore bila sam u vodi,
svežoj i providnoj vodi u koju sam zaranjala i u kojoj
sam se iscrpljivala razuzdanim pokretima nastojeći
da sperem sve tragove pariske prašine. Ležala sam na
pesku, uzimala ga u šaku i puštala da mi u tankom
žučkastom mlazu protiče kroz prste; mislila sam kako
promiče kao vreme, kako je to prirodna misao i kako
je prijatno imati takve prirodne misli. Bilo je leto.

Šestog dana, prvi put sam ugledala Sirila. Plovio
je duž obale u maloj jedrilici i prevrnuo se baš ispred
našeg zaliva. Pomogla sam mu da pokupi svoje stvari
i, usred našeg smeha, saznala sam da se zove Siril, da
je student prava i da u susednoj vili provodi leto sa
svojom majkom. Imao je južnjačko lice, veoma tamno,
veoma otvoreno; u njemu je bilo nečeg staloženog,
zaštitničkog, što mi se sviđalo; Međutim, izbegava-
la sam studente, te osorne mladiće, obuzete samim
sobom, naročito svojom mladošću, nalazeći u njoj
izgovor za svoje drame ili dosađivanje. Uopšte nisam
volela mladiće. Mnogo su mi bili miliji očevi prijatelji,
muškarci u četrdesetim godinama, koji su sa mnom
razgovarali učtivo i ljubazno, obasipajući me očinskom
i ljubavničkom nežnošću. Ali Siril mi se dopao. Bio je
visok i ponekad lep; imao je onu vrstu lepote koja je
ulivala poverenje. Nisam delila očevu odvratnost pre-
ma ružnoći, zbog čega smo se često družili sa glupim
ljudima, ali sam prema ljudima lišenim svake fizičke
privlačnosti osećala neku vrstu neprijatnosti i zazirala
sam od njih; njihova pomirenost s tim da se ne dopada-
ju delovala je kao nepristojna slabost. Jer do čega nam

je uostalom stalo osim da se dopadamo? Još ni danas ne znam ne krije li ta želja za osvajanjem preobilje životne snage, želju za moći ili potajnu, nepriznatu potrebu da sami sebe ohrabrujemo i branimo.

Odlazeći, Siril mi je ponudio da me nauči da jedrim. Vratila sam se na večeru potpuno zaokupljena mislima o njemu, tako da u razgovorima za stolom nisam ni učestvovala, ili tek vrlo malo; gotovo da nisam ni primetila očevu uznemirenost. Posle večere, odmarali smo se, kao i svake večeri, u naslonjačama na terasi. Nebo je bilo prepuno zvezda. Gledala sam ih nejasno se nadajući da će početi da padaju i da će svojim padom izbrazdati nebo. Ali bio je tek početak jula, i one se nisu pomerale. Oko terase oglašavali su se cvrčci. Bilo ih je verovatno bezbroj, opijeni vrućinom i mesečinom, kada su po čitavu noć mogli da proizvode tako čudne zvuke. Objasnili su mi da oni to čine tarući krilca, ali sam više volela da verujem da taj pojam potiče iz grla, i da je nagonski, poput zavijanja mačaka u vreme parenja. Bilo nam je prijatno; zrnca peska između moje kože i bluže štitila su me od blagih naleta sna. A onda se moj otac nakašlja i ispravi u naslonjači.

„Moram da vam najavim dolazak jednog gosta“, reče on.

Ispunjena očajanjem, sklopivši oči. Bili smo isuviše spokojni i mirni da bi to moglo da potraje!

„Recite nam brzo ko dolazi“, uzviknu Elza, uvek željna da bude okružena svetom koji pripada visokom društvu.

„Ana Larsen“, reče moj otac i okrenu se ka meni.

Pogledala sam ga, isuviše iznenađena da bih mogla bilo šta da kažem.

„Rekao sam joj da dođe ako je previše zamore njene modne kolekcije i ona... eto, ona stiže.“

Nikad mi tako nešto ne bi palo na pamet. Ana Larsen je bila stara prijateljica moje jadne majke, ali nije bila u nekim bliskim odnosima sa mojim ocem. Pa ipak, pre dve godine, odmah po mom izlasku iz internata, moj otac, ne znajući šta će sa mnom, poslao me je kod nje. Za samo nedelju dana, ona me je ukusno obukla i naučila kako treba da živim. Odmah sam počela da joj se divim, ali je ona to vešto skrenula na jednog mladića iz svog društva. Dugovala sam joj, dakle, svoje prve elegantne korake i svoje prve ljubavi i zbog toga sam joj bila veoma zahvalna. U svojoj četrdeset i drugoj godini bila je još uvek veoma zavodljiva, veoma privlačna žena, lepog lica na kojem su se, istovremeno, ogledali gordost, umor i ravnodušnost. Ta ravnodušnost je bila jedino što bih mogla da joj zamerim. Bila je ljubazna, a ipak nekako nepristupačna. Sve je na njoj odavalo čvrstu volju i potpunu smirenost koja je, na izvestan način, plašila. Iako je bila razvedena i slobodna, niko nije znao da li ima ljubavnika. Uostalom, nismo se ni kretali u istom društvu: ona se družila sa finim, inteligentnim i povučenim ljudima, a mi sa bučnim, raskalašnim, od kojih je moj otac jedino tražio da budu lepi i zabavni. Verujem da nas je, mog oca i mene, pomalo prezirala zbog našeg stava prema provodu i zabavi, kao što je prezirala i svaku vrstu preterivanja. Vezivale su nas samo poslovne večere – ona se bavila modom, a moj otac reklamom – uspomena na moju majku i moja nastojanja da se to ne zaboravi, jer iako mi je ulivala strah, ja sam joj se veoma divila. Ukratko,

njen iznenadni dolazak predstavljao je nepriliku, imajući u vidu Elzino prisustvo i Anine ideje o vaspitanju.

Elza je otišla da spava pošto je prethodno postavila gomilu pitanja o Aninom društvenom položaju. Ostala sam sama sa ocem i sela sam na stepenice, pored njegovih nogu. On se nagnu ka meni i stavi mi obe ruke na ramena:

„Što si tako mršava, mila moja? Izgledaš kao divlja mačkica. Voleo bih da imam lepu, plavokosu, snažnu devojkicu, sa svetlim očima i...“

„Nije reč o tome“, rekoh. „Zašto si pozvao Anu? I zašto je ona to prihvatila?“

„Možda da bi videla tvog starog oca. Nikad se ne zna.“

„Ti nisi tip koji zanima Anu“, nastavih. „Ona je isuviše inteligentna, previše poštuje sebe. A Elza? Jesi li pomislio na nju? Možeš li da zamisliš njihov razgovor? Ja ne mogu!“

„Nisam razmišljao o tome“, priznao je on. „To je zaista strašno. Sesila, mila moja, da se vratimo mi u Pariz?“

Tiho se nasmeja i pomilova me po zatiljku. Okrenuh se i pogledah ga. Njegove tamne oči su svetlucale, oko njih su se pojavile sitne ljupke bore i usne su mu se malo napućile. Podsećao je na fauna. Počela sam da se smejem zajedno s njim, kao i uvek kad bi se uvalio u neku nevolju.

„Stari moj druže“, reče on, „šta bih ja bez tebe?“

Ton njegovog glasa bio je tako uverljiv, tako nežan da sam shvatila da bi mogao da bude i nesrećan. Do kasno u noć razgovarali smo o ljubavi i o ljubavnim problemima koji su u očima moga oca bili izmišljeni. Uporno je odbijao pojmove kao što su vernost,

ozbiljnost, obaveze. Objašnjavao mi je da su to proizvoljni, jalovi pojmovi. Pogodilo bi me da je to rekao neko drugi. Ali ja sam znala da to kod njega ne isključuje ni nežnost, ni odanost, ni osećanja koja su mu navirala utoliko lakše jer ih je želeo, znajući da su privremena. Oduševljavalo me ovakvo njegovo shvatanje: brze, žestoke i prolazne ljubavi. Nisam bila u godinama kad je vernost privlačna. Malo sam toga poznavala od ljubavi: sastanke, poljupce i krajnju dosadu.

Druga glava

Trebalo je da Ana stigne tek sledeće nedelje. Koristila sam poslednje dane pravog letovanja. Iznajmili smo vilu na dva meseca, ali sam znala da od Aninog dolaska više neće biti pravog opuštanja. Ana je svim stvarima davala njihovo pravo značenje, rečima njihov pravi smisao, koji smo moj otac i ja radije izbegavali. Postavljala je pravila dobrog ukusa i finoće i niste mogli da ih ne primetite u njenim iznenadnim povlačenjima, uvređenom ćutanju, njenom načinu izražavanja. To je istovremeno izazivalo i zamaralo, čak i ponižavalo, jer sam osećala da je uvek u pravu.

Na dan njenog dolaska odlučeno je da je moj otac i Elza sačekaju na stanici u Frežisu. Odlučno sam odbila da učestvujem u tom dočeku. Očajan zbog toga, otac nabra sve perunike iz bašte da joj ih preda čim siđe iz voza. Ja sam ga samo posavetovala da ne da Elzi da nosi buket. U tri sata, odmah posle njihovog odlaska, sišla sam na plažu. Bila je nenasna vrućina. Legla sam na

pesak i utonula u dremež kad me probudi Sirilov glas. Otvorih oči; nebo je bilo belo, užareno. Nisam odgovorila Sirilu; uopšte nisam imala želju da razgovaram ni s njim, ni bilo s kim drugim. Bila sam prikovana za pesak svom snagom tog leta, otežalih ruku, suvih usana.

„Da li ste mrtvi?“, upita on. „Izdaleka podsećate na neku napuštenu brodsku olupinu...“

Nasmešila sam se. Seo je pored mene, a moje srce poče da lupa teško, potmulo, jer je, sedajući, svojom rukom dodirnuo moje rame. Desetak puta smo se, tokom protekle nedelje, zahvaljujući mojim sjajnim mornarskim manevrima, prevrnuli s jedrilice i našli zagrljeni u vodi, a da pritom nisam osetila ni najmanje uzbuđenje. Ali danas je bila dovoljna ova vrućina, taj polusan, taj slučajni pokret pa da u meni nešto nežno zadrhti. Okrenula sam glavu prema njemu. Posmatrao me je. Počela sam da ga upoznajem: bio je tih i čedan više nego što je to uobičajeno u njegovim godinama. Zbog toga su ga okolnosti u kojima smo mi živeli – naša neobična porodica utroje – neprijatno pogađale. Bio je previše dobar ili previše stidljiv da mi to kaže, ali ja sam to osetila u njegovim podozrivim i kivnim pogledima koje je upućivao mom ocu. On bi, naravno, voleo da to i mene muči, da mi to smeta. Ali mene to nije ni najmanje mučilo. Jedino što me je u tom trenutku mučilo bili su njegov pogled i snažno lupanje mog srca. Nagnu se prema meni. Kroz glavu su mi proleteli poslednji dani ove nedelje, moje poverenje, mir koji sam osećala pored njega i zažalila sam što mi se sada približavaju te velike i pomalo teške usne.

„Sirile“, rekoh, „bili smo tako srećni...“

Poljubio me je nežno. Gledala sam nebo; zatim sam, ispod svojih trepavica, videla samo crvenu, blještavu svetlost. Vrućina, vrtoglavica, ukus prvih poljubaca, uzdasi: sve je to trajalo beskrajno dugo. Razdvojio nas je, kao lopove, zvuk automobilske sirene. Bez reči sam ostavila Sirila i popela se do kuće. Začudio me je taj brzi povratak: Anin voz još nije mogao da stigne. Međutim, zatekla sam je na terasi. Izlazila je iz svog automobila.

„Pa ovo je kuća Uspavane Lepotice!“, reče ona. „Kako ste pocrneli, Sesila! Drago mi je što vas vidim.“

„I meni“, uzvratih. „Da li dolazite iz Pariza?“

„Više sam volela da dođem kolima, ali sam sada veoma umorna.“

Odvela sam je u njenu sobu. Otvorila sam prozor u nadi da ću ugledati Sirilovu barku, ali nje više nije bilo. Ana je sela na krevet. Primetila sam male senke oko njenih očiju.

„Ova vila je divna“, uzdahnu ona. „A gde je domaćin?“

„Otišao je sa Elzom da vas sačeka.“

Stavila sam njen kofer na stolicu i, kad sam se ponovo okrenula ka njoj, doživela sam pravi šok. Njeno lice se naglo promenilo, a usne su joj drhtale.

„Elza Makenburg? Zar je doveo ovamo Elzu Makenburg?“

Nisam znala šta da joj odgovorim. Gledala sam je zapanjeno. Njeno lice, koje je uvek bilo tako mirno, tako pribrano, sad me je potpuno zaprepastilo. Prikovala je pogled za mene, ali me je gledala kroz slike koje su joj dočaravale moje reči; najzad, kao da me je konačno primetila. Okrenula je glavu.

„Trebalo je da vas ranije obavestim“, reče ona, „ali sam toliko žurila da otputujem, bila sam tako umorna...“

„I sada...“, nastavih potpuno nesvesno.

„Šta sada?“, upita Ana.

Njen pogled je bio ispitivački, pun prezira. Kao da se ništa nije desilo.

„Pa sada ste tu“, rekoh glupo, trljajući ruke. „Znate, veoma mi je drago što ste ovde. Čekam vas dole. Ako želite nešto da popijete, bar je pun.“

Izašla sam brbljajući nešto bez veze. Silazila sam niz stepenice potpuno zbrkanih misli. Čemu takav izraz lica, taj uzbuđeni glas, ta klonulost? Zavalih se u naslonjaču i sklopih oči. Pokušala sam da se setim svih Aninih odrešitih i odlučnih izraza lica: ironija, neusljenost, dostojanstvo. Otkriće tog ranjivog lica istovremeno me je ganulo i ljutilo. Da li ona voli mog oca? Da li je moguće da ga voli? Ništa kod njega nije odgovaralo njenom ukusu. On je bio slabić, lakomislen, ponekad čak i kukavica. A možda je to samo umor od putovanja, negodovanje izazvano moralnim principima. Provela sam čitav sat razmišljajući o svim tim pretpostavkama.

Moj otac je stigao s Elzom tek u pet sati. Gledala sam ga kako izlazi iz kola. Pokušavala sam da dokučim da li bi Ana zaista mogla da ga voli. Išao je brzo ka meni; glava mu je bila malo zabačena unazad. Smešio mi se. Pomislila sam da je vrlo moguće da ga Ana voli, kao što bi ga volela svaka druga žena.

„Nismo dočekali Anu“, doviknu mi on. „Nadam se da nije ispala iz voza.“

„Ona je u svojoj sobi“, rekoh. „Došla je svojim kolima.“

„Kako? Pa to je divno! Onda joj ti odnesi ovaj buket.“

„Kupili ste mi cveće!?!“, začu se Anin glas. „Baš ljubazno od vas.“

Silazila je stepenicama u susret ocu, opuštena, nasmejana, u besprekornoj haljini, kao da u njoj nije putovala. S tugom sam pomislila kako je sišla tek kad je čula kola, i kako je to mogla da učini i malo ranije da bi razgovarala sa mnom, pa makar i o mom ispitu na koji, uostalom, nisam ni izašla. Ova poslednja misao me malo uteši.

Moj otac joj pohita u susret i poljubi joj ruku.

„Proveo sam četvrt sata na staničnom peronu sa buketom cveća u rukama i sa glupavim osmehom na usnama. Hvala bogu, sad ste ovde! Poznajete li Elzu Makenburg?“

Okrenula sam glavu.

„Verovatno smo se srele“, odgovori Ana veoma srdačno... „Moja soba je divna, veoma ste ljubazni što ste me pozvali, Rejmone, zaista sam premorena.“

Moj otac je bio zadovoljan. Po njegovom mišljenju, sve je bilo u najboljem redu. Ređao je uobičajene fraze, otvarao flaše. Ali ja sam u mislima videla čas zaljubljeno Sirilovo lice, čas Anino, ta dva lica obeležena nekom snagom i pitala sam se da li će ovo letovanje zaista biti tako jednostavno i opušteno kako je to zamišljao moj otac.

Prva zajednička večera bila je veoma prijatna. Moj otac i Ana su razgovarali o svojim zajedničkim poznanicima koji su bili retki ali veoma raznoliki. Bilo mi je zabavno sve do trenutka kad je Ana izjavila da je očev ortak jedna obična budala. To je bio čovek koji

---

je mnogo pio, ali koji je bio veoma ljubazan i s kojim smo, moj otac i ja, provodili nezaboravne večeri.

Usprotivila sam se:

„Ana, Lombard je veoma zanimljiv. Smatram da je čak veoma zabavan.“

„Morate da priznate da to nije dovoljno, pa onda i taj njegov humor...“

„Možda nije naročito inteligentan, ali...“

Ona me blago prekinu:

„To što vi smatrate inteligencijom, to je samo zrelost.“

Zadivila me je jezgrovitost i tačnost njene definicije. Neke rečenice bude u meni takvu intelektualnu, istančanu atmosferu, koja me je potpuno obuzimala, čak i onda kad ih uopšte nisam shvatala. To je u meni izazvalo želju da posegnem za olovkom i hartijom. Rekla sam to Ani. Moj otac je prasnuo u smeh:

„Ti bar nisi zlopamtilo.“

Nisam mogla da budem zlopamtilo, jer ni Ana nije bila zlonamerna. Odjednom sam osetila da je ona, u stvari, bila potpuno ravnodušna, da njene procene nisu više imale onu preciznost, onu oštricu pakosti. Zbog toga su delovali još jače.

Te prve večeri Ana se pravila kao da nije ni primćivala namernu ili nenamernu Elzinu rasejanost kad je ušla pravo u sobu mog oca. Ana mi je donela jednu majicu iz svoje kolekcije, ali mi nije dopustila da joj zahvalim. Zahvaljivanja su joj bila nesnosna i dosadna, a kako moja zahvaljivanja nikada nisu na pravi način izražavala moje oduševljenje, nisam se time ni zamarala.

„Mislim da je Elza veoma ljupka“, reče ona pre nego što sam izašla.

Gledala me je pravo u oči, bez osmeha, tražeći u meni misao koju je htela da razruši. Trebalo je da zaboravim na njen malopredšnji zaključak.

„Da, da, vrlo ljupka i simpatična.“

Počela sam da zamuckujem. Ona poče da se smeje i ja sam, iznervirana, otišla na spavanje. Zaspala sam misleći na Sirila, koji možda u Kanu igra sa drugim devojkama.

Osećam da zaboravljam, da sam primorana da zaboravim ono glavno: prisustvo mora, njegovo neprestano talasanje, sunce. Jedva mogu da se setim one četiri lipe u dvorištu provincijskog internata i njihovog mirisa; i osmeha mog oca koji me čeka na peronu železničke stanice, tri godine ranije, kad sam izašla iz internata, tog zbunjenog osmeha, jer sam imala pletenice, a na sebi jednu ružnu, skoro crnu haljinu. Pa onda, u kolima, njegova provala iznenadne, pobedničke radošti, jer sam imala njegove oči, njegove usne i što ću biti njegova najdraža, najdivnija igračka. Ništa nisam znala; pokazaće mi Pariz, raskoš, lak život. Mislim da većinu svojih tadašnjih zadovoljstava dugujem novcu: zadovoljstvo da ludujem kolima, da imam novu haljinu, da kupujem gramofonske ploče, knjige, cveće. Još se ne stidim zbog tih lakih zadovoljstava, uostalom nazivam ih lakim jer sam čula kako govore da su ona takva. Lakše bih prežalila ili se odrekla svih svojih briga ili tajanstvenih kriza. Želja za zabavljanjem i srećom predstavlja jedinu suvislu crtu mog karaktera. Možda nisam dovoljno čitala? U internatu se ne čitaju knjige, osim poučnih dela. U Parizu nisam imala vremena za

čitanje. Posle predavanja prijatelji su me odvlačili u bioskope; nisam znala imena glumaca, što ih je čudilo. Ili na terase kafea obasjane suncem. Uživala sam okružena svetom, u piću, da budem s nekim ko me gleda u oči, ko me hvata za ruku i odvodi daleko od sve te gomile. Koračali smo ulicama sve do kuće. Tamo bi me privukao nekim vratima i ljubio: otkrivala sam lepotu poljubaca. Ne dajem ime tim uspomenama: Žan, Iber, Žak... Imena zajednička svim mladim devojkama. Uveče sam postajala starija, izlazila sam sa ocem na večernje zabave, gde nisam znala šta da radim, gde sam se zabavljala, ali i zabavljala druge svojim godinama. Kad bismo se vraćali kući, otac bi me ostavljao ispred vrata, i onda je najčešće odlazio da otprati svoju prijateljicu. Nisam čula kad se vraćao.

Ne želim da neko poveruje kako se on, na bilo koji način, hvalisao svojim avanturama. Ograničavao se na to da ih ne krije od mene, tačnije rečeno, da mi ne kaže ništa neprilično i lažno kako bi opravdao česte dolaske na ručak u našu kuću neke od njegovih prijateljica ili njeno ostajanje kod nas... srećom samo privremeno! Bilo kako bilo, ubrzo sam shvatila pravu prirodu njegovih odnosa sa „gošćama“, a njemu je bilo stalo da sačuva moje poverenje, utoliko pre što je na taj način izbegavao mučna naprezanja mašte. Bila je to sjajna računica. Jedina njegova greška bila je u tome što sam izvesno vreme bila ispunjena razočaranim cinizmom po pitanju ljubavi, što je, imajući u vidu moje godine i moje iskustvo, trebalo da izgleda više zabavno nego ozbiljno. Tada sam rado citirala aforizme, između ostalih i onaj Oskara Vajlda: „Greh je jedina sramna mrlja

živih boja koja postoji u savremenom svetu.“ Prialatila sam ga sa potpunim poverenjem, i to tim lakše, verujem, što ga nikad nisam iskusila u praksi. Mislila sam da bi moj život mogao da se zasniva na toj rečenici, da mu ona bude inspiracija, da me može nadahnuti kao neka perverzna Epinalova slika: zaboravila sam na prošla vremena, nedostatak povezanosti i svakidašnje lepe trenutke. Idealna predstava koju sam zamišljala bio je život podlosti i sramnih postupaka.

Treća glava

Sutradan ujutro probudio me je topao sunčev zrak, koji je koso padao na moj krevet, obasjao ga i prekinuo moje čudne i pomalo zbrkane snove koji su me toliko iscrpli. Pokušala sam da u polusnu rukom uklonim sa lica nesnosnu vrućinu, ali sam na kraju odustala. Bilo je deset sati. Sišla sam u pidžami na terasu i tamo zatekla Anu, koja je prelistavala novine. Primetila sam da je bila malo, ali savršeno našminkana. Ona verovatno nikada nije sebi priuštila pravi odmor. Pošto uopšte nije obraćala pažnju na mene, mirno sam sela na jedan stepenik sa šoljicom kafe i pomorandžom i prepustila se jutarnjem uživanju: prvo sam zagrizla pomorandžu čiji je sladak sok klizio u moja usta; zatim, gutljaj vrele crne kafe, pa ponovo osvežavajuće voće. Jutarnje sunce grejalo mi je kosu i brisalo sa kože tragove nabora od posteljine. Za pet minuta odlazim na kupanje. A onda me naglo trže Anin glas:

„Sesila, zar vi ne jedete?“

„Ujutro više volim da nešto popijem, jer...“

„Treba da se ugojite bar tri kilograma da biste dobro izgledali. Obrazi su vam upali, a vide vam se i rebra. Pojedite malo hleba sa buterom i džemom.“

Preklinjala sam je da me ne tera da jedem, a ona je upravo počela da mi dokazuje kako je to neophodno kad se pojavio moj otac u svom divnom kućnom ogrtaču s tufnicama.

„Kakav divan prizor“, reče on. „Dve devojčice na suncu raspravljaju o hlebu sa buterom i džemom.“

„Nažalost, Rejmone, samo je jedna devojčica“, reče Ana. „Ja sam već u vašim godinama, jadni moj Rejmone.“

Moj otac se saže i uhvati je za ruku.

„Još uvek ste tako zajedljivi“, reče joj nežno. Primetila sam kako su Anini kapci zadrhtali kao da ih je neko iznenada pomilovao.

Iskoristila sam tu priliku da se izvučem i pobegnem. Na stepenicama sam srela Elzu. Ona je očigledno tek ustala iz kreveta. Očni kapci su joj bili natečeni, a usne, na njenom licu pocrvenelom od sunca, potpuno blede. Uzdržala sam se da je ne zaustavim i kažem joj da je Ana već sišla sa negovanim i čistim licem, koje će izložiti suncu, ali sa merom, da ne izgori. Nisam htela da je upozorim. Naravno, ona bi to sigurno pogrešno shvatila: imala je dvadeset devet godina, odnosno, trinaest godina manje od Ane i to joj je izgledalo kao nedostižna prednost.

Uzela sam svoj kupaći kostim i potrčala sam ka zalivu. Na moje iznenađenje, Siril je već bio tamo. Sedeo je u svojoj jedrilici. Pošao mi je u susret, nekako ozbiljan, i uhvatio me za ruku:

„Želim da vas zamolim da mi oprostite zbog onog juče“, počeo on.

„Ja sam za to kriva“, rekoh.

Uopšte se nisam osećala povređenom, i zato me je začudio njegov svečani izraz lica.

„Mnogo sam ljut na sebe“, nastavi on gurajući čamac u vodu.

„Nema razloga“, odgovorih veselo.

„Ima!“

Već sam bila u čamcu. On je stajao u vodi do kolena, oslonjen obema rukama na ivicu čamca, kao advokat na pregradu u sudnici. Shvatila sam da se neće popeti u čamac dok sve ne kaže pa sam gledala u njega s najvećom pažnjom. Već sam dobro poznavala njegovo lice u kome sam nalazila sebe. Setila sam se da ima dvadeset pet godina, da se možda smatra zavodnikom, pa sam se zbog toga nasmejala:

„Ne smejte se“, reče on. „Znate, hteo sam to da uradim već sinoć. Niko vam ne brani da se družite sa mnom: ni vaš otac, ni ta žena, primer... Bio bih poslednji nitkov kad bi mi to bilo svejedno; mogli biste poverovati da sam...“

Nije više bio smešan. Osetila sam da je dobar i spreman da me voli; da bih volela da ga volim. Obavila sam ruke oko njegovog vrata, prislonila sam svoj obraz uz njegov. Imao je široka ramena, snažno telo priljubljeno uz moje.

„Tako ste ljubazni, Sirile“, promrmljah. „Bićete mi kao brat.“

On obavi ruke oko mog tela uz kratak, ljutit uzvik i nežno me odvoji od barke. Držao me je priljubljenu uz

njega; podigao me je tako da mi je glava bila na njegovom ramenu. U tom trenutku sam ga volela. Na tom jutarnjem suncu bio je isto tako preplanuo, isto tako ljubazan, isto tako nežan kao i ja; osećala sam se zaštićenom. Kad su njegove usne potražile moje, počela sam da drhtim od zadovoljstva kao i on, i naš je poljubac bio bez griže savesti, bez stida, bio je samo jedno veliko traženje prekidano šaputanjem. Otrgla sam se i zaplivala prema čamcu koji se prepustio struji. Zaronila sam lice u vodu da bih ga osvežila. Voda je bila zelena. Osetila sam kako me preplavljuje talas sreće, savršene bezbrižnosti.

Siril je otišao u pola dvanaest, a na puteljku se pojavio više moj otac i njegove žene. Išao je između njih dve, pridržavajući ih i naizmenično im pružajući ruku sa puno urođene ljupkosti i prirodnosti. Ana je imala na sebi bademantil: skinula ga je sasvim mirno pred našim ispitivačkim pogledima i legla na njega. Telo joj je bilo vitko, noge savršene, odavala ju je jedva primetna mlitavost kože na pojedinim mestima. To je bez sumnje bio rezultat dugogodišnje nege i pažnje. Mahinalno sam, podigavši obrvu, uputila ocu pogled pun priznanja. Na moje veliko iznenađenje, on mi ne uzvрати pogledom već zatvori oči. Jadna Elza izgledala je veoma žalosno, sva prekrivena uljem. Ocu nisam davala ni nedelju dana do... Ana se okrete ka meni:

„Sesila, zašto ovde ustajete tako rano? U Parizu ostajete u krevetu do podne.“

„Moram da učim“, rekoh. „To me načisto upropasti.“

Nije se nasmešila. Ona se smejala samo kad je za to osećala potrebu. Nikada se, kao drugi ljudi, nije smešila iz puke učtivosti.

„A vaš ispit?“

„Ništa od toga“, rekoh veselim glasom. „Preskočila sam ga.“

„U oktobru treba svakako da ga polažete.“

„Zašto?“, umeša se moj otac. „Ja nikad nisam stekao diplomu, a ipak sjajno živim.“

„Vi ste na početku imali izvesno bogatstvo“, podseti ga Ana.

„Moja ćerka će uvek naći muškarca koji će je izdržavati“, reče moj otac dostojanstveno.

Elza se na to nasmejala, ali je odmah prestala presečena našim pogledima.

„Ona treba da radi za vreme ovog letnjeg raspusta“, nastavi Ana zatvarajući oči, što je bio znak da je razgovor završen.

Uputila sam ocu očajnički pogled. Uzvratio mi je zbunjenim osmehom. Već sam videla kako mi pred očima poigravaju crni redovi Bergsonovih stranica, a spolja dopire Sirilov smeh... Ta pomisao me je užasavala. Primakla sam se Ani i tiho joj se obratih. Otvorila je oči. Nadnela sam nad nju svoje uplašeno, preklinjuće lice, uvukavši obraze kako bih izgledala kao neka premorena intelektualka.

„Ana“, rekoh joj, „nemojte to da mi radite, nemojte da me terate da učim po ovoj vrućini... ovaj raspust bi me toliko osvežio...“

Ona me za trenutak pogleda, tajanstveno se nasmeši i okrenu glavu na drugu stranu.

„Treba ’to’ da vam učinim... čak i na ovoj vrućini, kako kažete. Koliko vas znam, durićete se na mene dva dana pa ćete položiti ispit.“